

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzəən kɪ kɪyín ji viwìr ve vìr msòŋ ví dzə á fómo Nyùy wùn à ji ghay ngàŋ seé kfəə wìr msòŋ sí dzə kinsəŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaán é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéŋ wùn à nyaán fó ghay wìr msòŋé kù dìnè ne laàyeé a dzè wo lì nyàm se kwa' wo wù bivirin vífii vé wíri wùn à wəŋ wo wíri kɪ kɪr fó a yu vijun ve kisuǹn keé ngèngèr wùn à Bímée, a'fó a dzə là fan wùn à fo kitan kɪ sɪ̀n kɪ kɪyín ji dzə á shíí wo tavín wo wìr dzəm,

Mo kí dzəən é shíí ji nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwííy kilòŋ e wiy e rər sí bì' fo bó á yò' dzəə kɪr dzəə yimò' fóo sə vitú vév fó sa' vitaaví wùn á nə'sí,

Mo kí dzəən é shíí fóo yìi é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wír veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayì fèrìn ne nsər fóo səə bímé yév e kùm kinsəŋ ke gháy wìr nsòŋ, fóo dìn viwìr wùn à viku'uy vé wìr, à viréŋrénj vé lùmèn w'n wííy, e kfèn wáy wáyín ji kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzə'əm ye junje dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzəən ngàŋ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu ji á wiy suusín wo', e so fo wìr dzəm wáa ker ghevəm e kfən a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzə'm kiiy ghay sìn wùn à vitaaví vin vi, kí dzə é shíí fo ŋkà'mé vèn wáa dzə eyiìn,

Mo kí dzəən ben,

Dzə'əm Ye Ku'ùne

Nèn fùŋ

Sá'yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, ji mfi' njiìn yee réŋ fo wíri wùn à vitúm vi vidzəm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatì veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzəm e vífii, a wiy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duŋrii fó a tavír ghvém gháy sìn wùn a vitaaví vin vi, shishár shishàr, e mvém wóŋ wùn ákitu ke nsay fó yìi, aá kɪíy e kfèn a lèm kijuujun e mvèm wìr veé vitum ve dzəəŋ ngàŋ si wún à wír veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzəə wìr dzəm réŋrénj fó ghvəm wùn à fó gháy, á yo' dzəə wìr msòŋ ji kwàn. Wìr dzəm kɪm k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífii, a wù kɪr fó a yìi e wùmò' woo wír moo fəŋ və.

2

Wìr dəm kɪr ghay wùn à vitaaví ví vidzəm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm rám, nshòm, kìn lumèn kìn Wííy, kìn lám, bímé yee kùm Nyùy, dzəə sa', kwa'tì sɪmó'sí, kitúm wùn à ŋkè' se dzə'əm si, kén, kidzəóy kìn anta' á mó'ó.

3

Wìr dzəm kɪr vitaaví fó a dzə e tin, fóo yìi mo wù ta' a yìi e kfən a dzə e kɪŋèn.

4

Wír yò' kér fó a lim vikwàn, kìn a lim lim yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfiinè wír msòṇ, kìn dzà é dzəə rənə yò' kér fó a dzə.

5

Á yò' kér fó a nyàvrì e wír a yìi kfəə kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzə á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzəm kér ghay viró' vidzəm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzəm dzə réṇrén é sar nsər. A nsər kér fó a shìy wun réṇrén là nya'. Nsər kér fó a kìn wír dzəm réṇrén là nya' e ghan se kinyà' kí nəən ne e nèn bvə' sá' wír msòṇ rən. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzəm kér ghay ji nsər yeé wòn nəó e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvə'ən nsər ye wonje foon kìn ye yì dzəən é ṇwà' nsər woó wòn, ji yì wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wìy koò wír e fin e lav, e nə'si kìn e jùm fo wòn, a bó nsər yeé wòn yo' biimé.

10

Wír dzəm kér ghay réṇrén fo á sá' nsa'rə là kilo', a wù kér ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ṇgèṇgèr ye yì tìy fo wun kitu, kfən sá'nsa' réṇrén mo yì dzəən là kilo' fòó òṇ vitaáví ve wù kéri wùn à vinyo ve wù kér fòó yìi vi wùn à nsa' yee kùm wun.

11

1. Wír dzəm wo á toyin wun e kinyó kér ghay fo kwa'tii wáa dzə ji wù dzə á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ṇgèṇgèr e kibà' ke nsa' aá sá' wun réṇrén mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bí' fo dzəən fen fo dzə dzəá sí fəəsín fòó sə wun.

2. Bó yò'dzə á koò wír ji bí' fo wù bù'ùn kinyo, kìn dzə kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wón kìn yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy ki kooyin, a bó yò' dzə á fò ṇge' là' ye yì shaa kinyo ke ṇwèrín kì bù'ùn e ghan se kinyo kì kì kooyin.

12

Á yò' kér fòó nəə e wír kiliti ké dzə'ə'm, kfəə', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvóm rá, kìn yìr rá, a bó yò'dzə mo nsər ta'à. Wír dzəm kér ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzəm kér ghay fó a ghan a shiíy aáwuneé mvəm won mo wù koné.

2. wír dzəm kér ghay fòó fəə fo wòn wúmó'ó kìn fo vəó, e kfən a ker vitaáví fòó kfən e bəm e wun wòn.

14

1. Wìr dzèm kër ghay wo dzə wù wàa tà' e kǝn a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyrì wìr kìn dzə é kitum kiné kí.
2. Kibeèy kin kí yò'dzə kí wàa dzə fo wír vee mo a nyén fo nsa' se bó sí yo' kùm dzəə sa' yeé wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashií wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wìr dzèm kër ghay e wun wòn fó a dzə wan Nsay.
2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghay moo wan nsay kìn f́oo sha'nín ghay v́o fo wù kúvsín kitúm kǝ́ (woŋ v́ó')

16

1. Vilum wùn à Vikiy ve á kuyin ne là biíy kùm rám, woŋ wùn à biímée, á kër ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kǝ́. Áwune kër vitaávi réŋrŋ é ghan sé tátí vijín, e mvəm dzə'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.
2. Tátí vijiné kù dzə cá' a dzə cá' a dzə fo Wíy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzə á wàa dzə.
3. Kǝ́ dzə f́omo Nyù, a kǝn dzə kintatì ke ŋgwàrìn wòn, a kitúm wùn à woŋe kër fó a kìn.

17

1. Wìr dzèm kër vitaávi fó a ker vífá v́o fo wun kitu réŋrŋ mo dzə wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.
2. Nsər yo'biimé ji wír wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wìr dzèm kër ghay fó a ker kwa'tì ró, vífí v́o wùn à biímé rǝ́. Ghay rǝne tátí vitaávi vee f́oo kuvsín dzəə biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatí wùn à wír á mó'ó wùn à é ŋgèŋgèr kìn kintatì f́oo òn biímé ró moo é dùŋrì, e yì, e ghvəm wùn à f́oo lèm nsər.

19

Wìr dzèm kër ghay f́oo shù kinyo wùn à f́oo suúy kwa'tì ró; ghay rǝne f́o vitaávi fo wír wáa tiy e wun nshù là kinjivìr wùn à f́oo tà', e sǝsí, e kǝn sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì sí e dzəə see mo sá'ka yì ghánen sho e kitu ke nsay là biíy.

20

1. Wìr dzèm kër ghay f́oo tarnín wùn à wíri e kǝn tátí kintatì ke dzə'əm yee nyaán.
2. Lá wír yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəən koŋ ró.

21

1. Wìr dzèm kër ghay f́oo a dzə e mvəm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn f́oo sho' wíri aá li kiró' kǝ́.
2. Wir dzèm kër ghay réŋrŋ f́oo li kinyo kǝ́ e dù sho e virə' vé lìm vee wun wòn aá ka'ay.
3. Tím sa' yeé wòŋe wiy a dzə, a dzə mo wíri koŋè. Koŋ rǝne wiy a òn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí rǝne wiy a yì wir dzèm wo wù kuyin ne wùn à viréŋrŋ ví, aá wiy a sho' e kiliti kìn é dzəə yee réŋ yimò' ye yi shwinen rən.

22

Wìr dzèm, moo wìr woó wòn kér ghay ló a dzə e kinèn, e klòn a yen ji woŋe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kin wun rénren mo káv kin kéŋe dzə̀n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzə̀ keŋ, dzə̀'əm wùn á líí woŋ wov ve dzə̀n ku fó wun viwìr wùn, wùn à ghwáme.

23

1. Wìr dzèm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfə̀ lim ye wù koŋè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə̀ e kinèn fó kibun ke lim.

2. Wìr dzèm wo wù lim lim rénren kér fó a ker vila'ày rénren là nya'.

3. Wìr dzèm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee rén ve ví gheen wun ve dzə̀ ví tò m wun wùn à kfə̀ rə̀, ji a dzə̀ yí wáa ker viwìr ve wìr msòŋ, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə̀ se sí wáa kin dzə̀'əm rá.

4. Wìr dzèm kér ghay fóo kè' kin fóo tatí vintatí ve ví kin lim rá vee wun kòn.

24

Wìr dzèm kér ghay fóo meèmè fo shuu lim a yìí kifá ke wù koŋè, e tatí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzə̀ sì gheénén wùn à vishíí ve bam vi, a meemè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzèm kér ghay fóo a ker dzə̀'əm ye yí wáa dzə̀ e gheénén fóo yìí é wùn wun wáa dzə̀ e távín wùn à kfə̀ rə̀, moo fó viyikìr, ndzə̀y, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə̀ wun, e kfə̀n a ker ghay fo á wáa leéy fə̀ wun e ghan sé kibun ke lim, se yàsí, sé ndzám, sé vinjfa, sé vidzə̀nè kin kighà' woó dzə̀'əm wo wù shaàne vitaávi vó.

2. Yìy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsə̀ yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzə̀n kin é mvəm tatí vijin kin é visàkii kér ghay rénren fó a dzə̀ à kinèn é dzə̀'əm.

26

1. Wìr dzèm kér ghay fóo ye'éy ŋwà'. Yé'éy rə̀ne kér fó a dzə̀ kisán, a kí fè m ghà'é le, e ŋkè'se á dzə̀ó yìy yé'éy sho yíyin. Ŋkè' yé'éy ye yíyin rən kér fó a dzə̀ kù fo wìr dzəm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzə̀ tèéter fo wìr dzəm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sín si wiy a dzə̀ fo wìr dzəm renren mo vííí vó ví dzə̀n.

2. Shíí ŋwà'wo ye'éyíne kér fó a dzə̀ fóo yìí é wir kiíy wùn à fóo tavír ghwóm yee kùm ghay wùn à vitaávi vé wìr msòŋ ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lí vinyo fotèr, a kuyír vinjkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm kfə̀ se wìr msòŋ kin vitatí ve dzə̀ biímé Nyù, e kdən a tavír lim se kintatí ke vitum veé kitu ke nsay fó a lè m nyaán.

3. Atàr wùn aàyìyí kér ghay fóo sho' kfə̀ ye'éy ye dzə̀ á wáa fo e wón vévì.

27

1. Wìr dzèm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve líí woo wun wòn, e kfə̀n a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.

2. Wìr dzèm kér ghay fó dzə̀ e kinèn fó yir wùn à fə̀ sé' wo wù loòn fo wun fèr kin dzə̀ yé tàr vinyò, sán wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzèm kér ghay fó a ker nyaán e wun wòn wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaávi vó ví mo sá' rə̀ne suuyin.

29

1. Wìr dzòm kër fó a lìm, a dzò e wun kilin bì'fò dzòòn fó cá'cá' fo dzò wù kù'yír kitú kfó là kinjivìr.
2. Mo wìr dzòm din ghay sìn wùn à vitaáví vó ví, wiy a sèr cá' vinyo vee mo nsər suuyì, e fí' a kìn kífí wùn à ghvóme fo ghà y wùn à vitaáví vé wìr á mó'ó wùn à fòo runér rénrén mo lì wo jun, nyaán woó wòn wùn à dzə'əm ye jun e wòn wo wìr dzòm kër ghay shoo ta'à.
3. Bó yò'dzò a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzò shó e sa' fèn ke dzò kitúm, kintatì kìn wír wù bìnér jì kí fó wun vitaávi jì wù wàá yì á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaávi ví ve á sajen é sa'fèn.
